

SOÑANDO COS PÉS NO CHAN

ADEGA ESTIVO REPRESENTADA NO II FÓRUM SOCIAL MUNDIAL

Xosé Veiras García*

PORTO ALEGRE, A CAPITAL DO ESTADO DO RIO GRANDE DO SUL (BRASIL), VOLVEU SER A COMEZOS DE FEVEREIRO O ESCENÁRIO DO FÓRUM SOCIAL MUNDIAL (FSM) , "A ASEMBLEA DOS POBOS DA HUMANIDADE" QUE SE CELEBRA SIMULTANEAMENTE E COMO ALTERNATIVA AO FÓRUM ECONÓMICO MUNDIAL DE DAVOS, A REUNIÓN ANUAL DA ELITE DO CAPITALISMO. BAIXO O LEMA "OUTRO MUNDO É POSÍBEL", MÁIS DE 50.000 HOMES E MULLERES DE TODO O PLANETA XUNTARON-SE PARA LUITAR "CONTRA A CONCENTRACIÓN DE RIQUEZA, A PROLIFERACIÓN DA POBREZA E A DESIGUALDAD E A DESTRUCIÓN DO NOSO PLANETA". NO II FSM ESTIVO PRESENTE O MOVIMENTO ECOLOXISTA GALEGO ATRAVÉS DA ASOCIACIÓN PARA A DEFENSA ECOLÓXICA DE GALIZA (ADEGA).

ADEGA foi unha das 4.909 organizacións da sociedade civil de 131 Estados de todo o mundo que estiveron representadas no II FSM. Na web de ADEGA (<http://www.adega.org>), dentro do apartado sobre o II FSM, podense ler as crónicas diárias redactadas polo delegado de ADEGA durante a sua estadia en Porto Alegre.

Na sua segunda edición, o FSM –“unha mescla de Woodstock cun megacongreso científico”, en palabras de José Vidal-Beneyto- converteu-se definitivamente nunha referencia indispensábel para todas as persoas e organizacións que combatemos a globalización neoliberal e traballamos por un mundo sustentábel e equitativo. En só dous anos, o Fórum de Porto Alegre conseguiu a mesma notoriedade có Fórum Económico Mundial, a plataforma do pensamento neoliberal.

O FSM é organizado por senllos comités brasileiro e internacional formados por diferentes organizacións sociais. Estes comités de organización contan co apoyo do governo municipal de Porto Alegre e do governo do Rio Grande do Sul, ambos os dous en mans dunha coalición de partidos de esquerda encabezada polo Partido dos Trabalhadores (PT) que promove un innovador modelo de xestión pública radicalmente democrático, cuxo instrumento máis emblemático é o “Orzamento Participativo” (ver Cerna 31).

Paralelamente ao FSM celebraronse os Fórums de autoridades locais, de parlamentares e de xuíces. Nestes últimos houbo unha presenza importante da esquerda “neokeinesiana” ou social-demócrata, cuxo peso relativo no FSM propriamente dito foi menor en rela-

ción co da esquerda “poscapitalista”, más alternativa.

NO FSM HAI LUGAR PARA A ANÁLISE CRÍTICA E RIGOROSA DA GLOBALIZACIÓN NEOLIBERAL, PARA A PROTESTA NECESÁRIA MAIS TAMÉN, E SOBRE TODO, PARA AS PROPOSTAS CONSTRUTIVAS E POSÍBEIS.

O FSM pretende unir causas e forzas sociais diversas que teñen en comun a luta pacífica contra a mercantilización do mundo, contra a ditadura do mercado, contra a imposición da lóxica da maximización a curto prazo dos beneficios económicos para uns poucos. Quere reivindicar e sumar lexi-

timidades emancipadoras diferentes sen reduci-las ou xerarquizá-las. A sustentabilidade, a paz, a igualdade entre homes e mulleres, a autodeterminación dos pobos, a equidade dentro dos países e entre países ou a diversidade cultural son, entre outros, elementos igualmente necesarios para definir o proxecto dun mundo novo que só conquistaremos con muito esforzo e paciencia.

UN FÓRUM PROPOSITIVO

No FSM hai lugar para a análise crítica e rigorosa da globalización neoliberal, para a protesta necesaria mais tamén, e sobre todo, para as propostas construtivas e posíbeis. Organizacións sociais e intelectuais progresistas formularon centos de propostas concretas,

Porto Alegre, unha cidade de 1.300.000 habitantes, é un exemplo de que outra forma de gobernar é posíbel. Desde 1989 aplica-se o “Orzamento Participativo”, que posibilita a toda a cidadanía participar na elaboración e control da execución do orzamento da cidade.

UN MUNDO SUSTENTÁBEL É POSÍBEL

As cuestións ambientais tiveron unha presenza importante no II FSM. A iso contribuiu o Fórum Preparatório Rio + 10, celebrado en Porto Alegre nos días previos ao FSM e no que tamén estivo representada ADEGA. Este Fórum reflexionou sobre a evolución da situación ambiental desde a Conferéncia sobre Ambiente e Desenvolvimiento que tivo lugar no Rio de Janeiro en 1992, tendo en vista a Cimeira sobre Desenvolvimiento Sustentábel Rio+10 (<http://www.un.org/spanish/conferences/wssd>), que se vai celebrar en Johannesburg (Sudáfrica) en agosto deste ano.

O Fórum, no que participaron conferenciantes da talla de Enrique Leff, Joan Martínez Alier, o ministro verde do ambiente da Bélgica ou o ecoloxista "gaúcho" (é dicer, do Rio Grande do Sul) José Lutzenberger, aprovou o Manifesto "Um outro mundo é possível, este é o único planeta que temos", cuxo texto íntegro pode ler-se na web de

ADEGA (<http://www.adega.org>), na sección sobre o II FSM. O manifesto constata que, "apesar de alguns avanços", dez anos após a Cimeira do Rio, "perduram as dificuldades de incorporación efetiva das questóns ambientais nas agendas e nas políticas de desenvolvimiento em todo o mundo".

O manifesto rexeita "a globalización que tem como centro a busca do lucro" e afirma que "as estratéxias ambientais são indissociáveis da luta contra as enormes desigualdades e injusticias na relación entre países, seres humanos e rexións do planeta".

O Fórum Preparatório Rio+10 foi organizado conxuntamente polos gobiernos de Porto Alegre e do Rio Grande do Sul e polo Fórum Brasileiro de ONGs e Movimentos Sociais para o Meio Ambiente e o Desenvolvimiento e a Assembléa Permanente de Entidades em Defesa do Meio Ambiente do Rio Grande do Sul (APDeMA RS).

de maior ou menor alcance e en ámbitos diversos. A mellor forma de coñecer as interesantes críticas e propostas expostas no FSM é visitando a sua web (<http://www.forumsocialmundial.org.br>), o que recomendamos encarecidamente. A pior forma é limitar-se a ler a información superficial, sesgada e anecdótica sobre o FSM que recolleron algúns medios galegos e españoles de ampla difusión.

Unha das propostas defendidas no FSM foi o alívio da inxusta e inmoral dívida externa dos países do Sul empobrecido e a reparación da dívida ecoloxica que os países do Norte enriquecido temos contraído cos países do chamado Terceiro Mundo. En realidade, é o Norte quen devé ao Sul e non o Sul ao Norte.

As causas principais da dívida ecoloxica son a extracción de recursos naturais (petróleo, madeiras, alimentos,...) no Sul, brutalmente exploliados durante a época colonial e exportados hoxe ao Norte a uns prezos baixos, e a apropiación desproporcionalada de servizos ambientais globais, en especial da capacidade dos oceanos e dos bosques para absorberen as emisións humanas de dióxido de carbono, moi superiores nos países do Norte ás que

serían ambientalmente aceitábeis.

Se os países do Sul fosen capaces de conseguir o recoñecemento efectivo da dívida ecoloxica, as economías e os estilos de vida do Norte terian que mudar profundamente. Como sinala o economista Joan Martínez Alier, catedrático da Universidade Autónoma de Barcelona, "O Norte devería pagar a sua dívida ecoloxica e axustar as suas finanzas á sua economía produtiva, e axustar á sua vez a sua economía produtiva, que é de feito moi destrutiva e contaminante, ao seu próprio espazo ambiental".

A pegada ecoloxica mede o espazo ambiental, o espazo de terra e agua preciso para producir os recursos que consume unha persoa ou país e para absorber os resíduos que xera. A pegada ecoloxica dos países do Norte é moi superior ao seu espazo ambiental. No caso do Estado español, estimouse unha pegada ecoloxica de 3,8 hectáreas por habitante e ano, 2,4 hectáreas máis que o espazo ambiental próprio que corresponde a cada español/a. Se a pegada ecoloxica de todos os habitantes do planeta fose a dos habitantes dos países do Norte non abondaría cun só planeta Terra!.

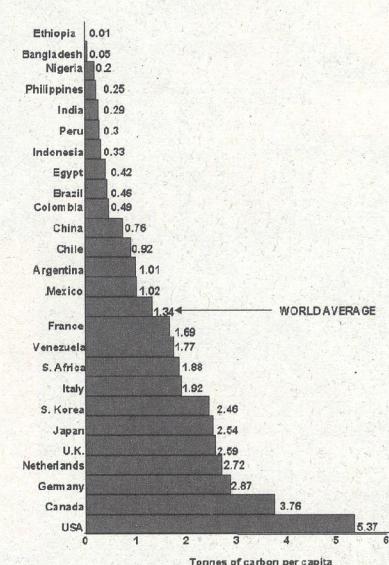

A globalización neoliberal é un proceso xerador de deterioración ambiental. Un exemplo diso é o esgotamento dos caladoiros de pesca, paralelamente ao aumento das exportacións de peixe, cuxo valor se quintuplicou desde 1970.

ALGUNHAS LICIÓNIS DO II FSM

Das licións que se poden tirar do II FSM sobre a forma de traballarmos desde os movementos sociais progresistas pola construción dun mundo radicalmente diferente, poderíamos destacar tres:

- A globalización neoliberal combate-

O exceso de emisións por habitante de dióxido de carbono (CO₂) nos países do Norte é unha das causas da dívida ecoloxica do Norte co Sul. Se as emisións por habitante de todos os países fosen similares ás rexistradas no Norte, o cambio climático sería máis rápido e tería consecuencias ainda piores.

A indíxena guatemalteca e Prémio Nobel da Paz Rigoberta Menchú foi unha das persoalidades presentes no II FSM.

se cunha globalización solidaria. Para defendé-la é preciso actuarmos simultaneamente a tres escas: local, nacional e global. Xa non chega con “pensar globalmente e actuar localmente”, que demasiadas veces ten levado ao localismo.

- Cómpre avanzarmos na construcción dun suxeito político (non entendido en senso meramente partidario) capaz de impulsar o cambio. Para iso, por un lado, convén superarmos, na medida do posíbel, a fragmentación organizativa existente no interior de cada movemento social, profundamente debilitadora. Por outro lado, temos que nos esforzar en criar espazos para o encontro, establecer alianzas, promover iniciativas conxuntas, entre as forzas progresistas. Desde o respeito mútuo, devemos

Cerna II Forum Social Mundial

debater sobre o que nos separa e unirmos forzas para defendermos aquilo no que coincidimos.

- Outro mundo só será posíbel con outra información. Devemos fazer todo o posíbel e un poúco máis para dispormos de medios de información

**SE OS PAÍSES DO SUL
FOSEN CAPACES DE CONSE-
GUIR O RECOÑECIMENTO
EFFECTIVO DA DÍVIDA ECO-
LÓXICA, AS ECONOMIAS E
OS ESTILOS DE VIDA DO
NORTE TERIAN QUE MUDAR
PROFOUNDAMENTE**

próprios (por modestos que nos parezan) e para construirnos organizacións con militantes mobilizados que actuen como axentes de información

no seu entorno.

En 2003, de novo en Porto Alegre, “a capital da democracia”, terá lugar o III FSM para, en palabras de Tarso Genro, ex-alcalde da cidade e probabel novo gobernador do Rio Grande do Sul, “aperfeiçoar e unificar, ainda mais, a luta por una sociedade más justa. Globalizaremos a esperanza, a paz, a conciencia e o trabalho para un mundo melor”.

O FSM na Internet

<http://www.forumsocialmundial.org.br>

<http://www.portoalegre2002.net>

http://agenciacartamaior.uol.com.br/tv/forum_tv.asp

<http://www.revistaforum.com.br>

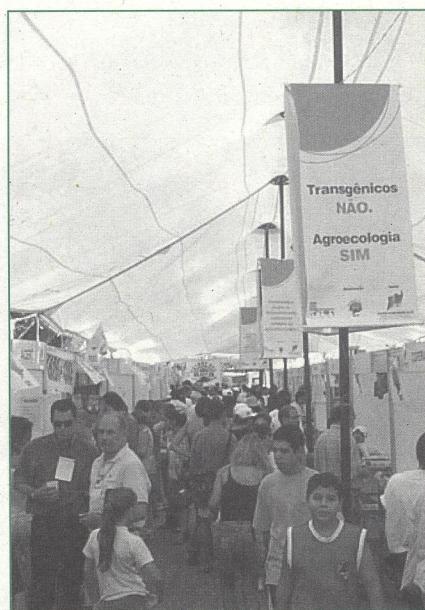
*Xosé Veiras foi delegado de ADEGA no II FSM

Nas ruas do campus universitário no que tiveron lugar boa parte das actividades do FSM era posíbel visitar numerosos stands, participar en actos lúdicos e reivindicativos,...

O Campamento Internacional da Xuventude, instalado nun dos numerosos parques da cidade, foi unha das principais actividades do FSM 2002. 15 mil mozos e mozas de 51 Estados participaron en múltiples actividades (debates, talleres, concertos,...).

Durante o Fórum celebrou-se unha feira de agricultura ecoloxica.

VOCES DE PORTO ALEGRE

A Axenda 21 non pode ser implementada debido a un obstáculo fundamental: a nova institucionalidade internacional, comandada pola OMC. Dun xeito ou doutro, este sistema contradi os compromisos ambientais acordados no seo da ONU

Sara Larraín, ambientalista chilena, coordinadora do Programa Cono Sur Sustentábel

Non estou en contra da globalización, mais son contrario á globalización que concentra o poder nun grupo de empresas e de países.

Martin Khor, economista malásio, director da Third World Network.

Hai muita xente que non se decata de que o que está acontecendo aquí, en Porto Alegre, está acontecendo por primeira vez na historia da Humanidade. Que é o FSM?. É, sinxelamente, a asemblea das xentes do planeta.

Ignacio Ramonet, xornalista galego, director do *Le Monde Diplomatique*.

Se examinamos a definición oficial de terrorismo, seria idéntica á definición oficial de política exterior de Estados Unidos.

Noam Chomsky, analista político norteamericano, profesor do Massachusetts Institute of Technology.

Aqueles que trataron de transformar "protección" no pior crime no mercado global, perante a protección da saude, a nutrición e a vida peden sancions comerciais e castigo na OMC.

Vandana Shiva, física hindú, directora da Fundación para a Investigación das Ciencias, a Tecnología e a Política de Recursos Naturais de Nova Delhi.

Só há uma maneira de responder á globalización neoliberal: com outra globalização. Não faz sentido pensarmos que vamos nos defender no nosso local, na nossa comunidade. É fundamental que a alternativa seja globalizada e é por isso que se criou o FSM.

Boaventura de Sousa Santos, sociólogo portugués, catedrático da Universidade de Coimbra

O Fórum abriu-se cunha multitudinária Marcha pola Paz e Contra a Guerra. A paz foi un dos temas centrais do FSM 2002

ALTERNATIVAS Á GLOBALIZACIÓN EMPRESARIAL

Durante o II FSM o International Forum on Globalization (IFG) apresentou o resumo do documento elaborado polo seu grupo de traballo de alternativas. O resumo do documento, que pode ser lido en versión inglesa e castelá na web do IFG (<http://www.ifg.org>), foi redactado por un comité integrado, entre outras persoas, por Walden Bello, Martin Khor, Jerry Mander, Vandana Shiva, Lori Wallach e Sara Larraín.

O texto íntegro deste documento “ofrece un amplio abano de opcións viábeis” alternativas á globalización empresarial co obxecto de aperfeizoa-las e modifícalas nun proceso aberto de debate de ámbito mundial.

O documento fundamenta as suas propostas en dez principios “para construir sociedades sostíbeis e democráticas”: a nova democracia, a subsidiariedade, a sustentabilidade, a defensa do patrimonio comun, os direitos humanos, o emprego, a seguridade alimentar, a equidade, a diversidade e a prevención.

O documento avoga polo potenciamento das economias locais. “As políticas que promoven a localización son as que promoven e aumentan o control democrático da economía por parte das comunidades e/ou nación-estado, tomando de novo o control detentado polas institucións globais que se apropiaron delas: as burocracias e as corporacións transnacionais”.

Fortalecer a democracia a nivel local e nacional é esencial mais non é suficiente. O IFG propón “unificar a gobernabilidade global baixo un reestruturado sistema da Organización de Nacións Unidas (ONU)” e “debilitar ou desmantelar as institucións de Bretton Woods”, é dizer, o Banco Mundial, o Fondo Monetario Internacional e a Organización Mundial do Comercio. Estas institucións “xeralmente teñen actuado cunha visión económica pechada ao mundo e colocando os intereses financeiros e empresariais porriba dos intereses humanos e do planeta”.

O MAB (<http://www.mabnacional.org.br>), importante movemento social brasileiro que agrupa aos afectados por grandes encoros (“barragens”) hidroeléctricos e luta por un novo modelo enerxético, tamén estivo no FSM.

XXVII ASEMBLEA XERAL DE ADEGA

Na sua Asemblea Xeral celebrada no mes de marzo en Coruña, ADEGA denunciou a continuación do proceso de degradación ambiental na Galiza, marcada principalmente pola destrucción de espazos naturais de grande valor (rios e rias, cúmios das serras...), pola anti-ecolóxica xestión dos resíduos, e pola falla de melloras ambientais nos sectores industrial e agrícola. A xestión da agua e os resíduos urbanos e os prexuízos ambientais da globalización neoliberal foron os temas centrais da asemblea, que constatou o fortalecimento organizativo e o aumento da capacidade de acción de ADEGA durante o último ano.

O informe sobre a situación ambiental de Galiza aprovado na assemblea denúncia as escasas melloras nas políticas públicas con incidencia no ambiente, que seguen a estar inspiradas fortemente pola ideoloxía produtivista e son elaboradas e aplicadas sen apenas participación social. As actuacións da Conselleria do Ambiente e da imensa maioría das Concellerías do Ambiente dos Concellos para procuraren mudar sustancialmente esta situación son ínfimas.

O informe indica que “as perspectivas de cambio que podíamos alimentar após as eleccións municipais de 1999, coa entrada de gobiernos progresistas en seis das sete cidades galegas, non se viron cumplidas en grande medida”.

Só unhas poucas actuacións destes gobiernos merecen destaque positivo do punto de vista ambiental, como o proceso de Axenda 21 local en Santiago, a recuperación para os peóns da cidade de Pontevedra, os planos de reciclaxe e compostaxe das comarcas de A Coruña e Barbanza ou as ainda por hoxe promesas de plantas de compostaxe en Compostela e Lugo.

**AS ACTUACIÓNS DA
CONSELLERIA DO AMBIENTE E
DA IMENSA MAIORÍA DAS
CONCELLERÍAS DO AMBIENTE
DOS CONCELLOS PARA
PROCURAREN MUDAR
SUSTANCIALMENTE A
DETERIORACIÓN AMBIENTAL
SON ÍNFIMAS.**

O documento sobre ambiente e globalización aprobado na assemblea recolle datos que demostran o carácter socialmente inxusto e ambientalmente insustentábel da globalización neoliberal. ADEGA reafirma-se na luta contra a deterioración ambiental a nivel local e global, as crescentes desigualdades sociais a escala local e planetaria, a mercantilización do mundo, o imperialismo, a guerra e a dívida externa, ade más de reclamar o recoñecimento da dívida ecolóxica do Norte co Sul.

A asemblea adoptou diversas resolucións. Apoiou os planos de xestión

do lixo de A Coruña e da Mancomunidade do Barbanza, opuxo-se á incineración dos resíduos, denunciou a incompatibilidade do Plano Hidrolóxico de Galiza-Costa e do Plano Sectorial Hidroeléctrico de Galiza-Costa coa Directiva Marco da Água, propuxo a apertura dun proceso de diálogo social que conduza á revisión en profundidade do Plano Forestal de Galiza e dos Planos INFOGA de loita contra os incendios forestais e, no tocante á contaminación electromagnética, esixiu ás Administracións que apliquen rigorosamente o Princípio de Precaución e antepoñan sempre a prevención de danos á saúde aos intereses económicos dos sectores empresariais involucrados.

Os/as sócios/as de ADEGA que non puideron asistir á asemblea e desexen receber por correo electrónico ou postal os documentos debatidos e aprobados nela (informes sobre a situación ambiental en Galiza, actividades, organización, económico,...) poden pedi-los á sede nacional. Un dos documentos sometidos á consideración da asemblea abordou a **globalización neoliberal**. Trata-se dun documento de partida sobre o que continuaremos a debater. Para fomentar este debate, na web de ADEGA vimos de criar un foro aberto (<http://www.adega.org/foro.htm>).

Correspondentes de ADEGA

Ademais de animar á participación dos/as sócios/as de ADEGA nas respectivas actividades locais e nacionais, na asemblea da Coruña decidimos criar unha rede de correspondentes de ADEGA naque-las localidades non cobertas por Delegacións ou que, no caso de estaren, están afastadas da localidade de referencia da Delegación. As persoas *Correspondentes* serán sócios/as ou simpatizantes de ADEGA que se comprometan a desenvolver algunas tarefas míni-mas e sinxelas, ben de información á ADEGA (denúncia de verti-dos, talas, etc), ben de divulgación de ADEGA e do seu traballo como, por exemplo, distribuir materiais (cartazes, folletos,...), pro-curar captar novos/as sócios/as ou colaborar na organización dalgún acto, sempre co respaldo dunha Delegación ou de ADEGA Nacio-nal.

Se te animas a ser correspondente, ou coñeces a alguén que poida se-lo, contacta coa tua Delegación ou coa sede nacional.

